Другите суми с корективен характер включват балансовата стойност на продадени активи и разходите за придобиване на ДА, като се състоят от:

	Периода, приключващ на 31.12.2019	Периода, приключващ на 31.12.2018
Стоки	(13 337)	(3 307)
Стоки в търговски обекти	(504)	(487)
Материали и дълготрайни активи	(3 715)	(5 133)
Разходи за придобиване на ДА	2 626	3 124
Общо:	**(14 930)**	**(5 803)**

8. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

Разходите за материали се състоят от разходи за:

	Периода, приключващ на 31.12.2019	Периода, приключващ на 31.12.2018
Основни материали	99 668	128 753
Спомагателни материали	7 292	9 673
Електрическа енергия	13 433	14 806
Горивно-смазочни материали	4 903	4 195
Други материали	1 444	2 020
Общо:	**126 740**	**159 447**

9. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги са както следва:

	Периода, приключващ на 31.12.2019	Периода, приключващ на 31.12.2018
Телефони, пощенски и куриерски	83	142
Юридически услуги	88	450
Абонамент	24	16
Местни данъци и такси	533	486
Застраховки	934	765
Услуги във връзка с продажба на продукция	11 478	11 583
Други /услуги за производството, поддръжка ДМА/	11 494	10 599
Реклама,съобщения,обяви	825	996

Общо:	**25 459**	**25 037**

10. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за персонала включват:

	Периода, приключващ на 31.12.2019	Периода, приключващ на 31.12.2018
Възнаграждения	138 481	149 979
Разходи за осигуровки	27 998	30 544
Общо:	**166 479**	**180 523**

В позиция "Възнаграждения" са включени разходи, както следва:

Вид персонал	Средно списъчен брой	Възнаграждения в хил. лв.
Ръководители	365	21 817
Специалисти	491	11 069
Техници и др.приложни специалисти	445	7 440
Помощен административен персонал	282	3 226
Персонал зает с услуги за населението, търговията и охрана	284	3 121
Квалиф. р-ци в селското, горското, ловното и рибното стопанство	16	162
Квалиф. р-ци и сродни на тях занаятчии	4 841	62 158
Машинни оператори и монтажници	2 035	25 811
Професии неизискващи специална квалификация	372	3 677
Общо:	**9 131**	**138 481**

11. ДРУГИ РАЗХОДИ

Другите разходи се състоят от разходи за:

	Периода, приключващ на 31.12.2019	Периода, приключващ на 31.12.2018
Командировки	968	905
Данъци върху разходите по ЗКПО	444	511
Лихви и глоби за просрочие на задължения към бюджета	128	122
Обезщетения по Кодекса на труда	855	865

Други	13 725	15 526
Общо:	**16 120**	**17 929**

В позиция "Други" са включени следните по-съществени разходи:

- брак на материални запаси – 1 934 хил. лв. (за 2018 г. – 1 343 хил. лв.);
- разходи за ваучери за храна – 6 791 хил.лв. (за 2018 г. – 7 825 хил. лв.);
- разходи за обезценка, дарения, отписани вземания, стипендии и др. - 1 037 хил. лв. (за 2018 г. – 1 767 хил. лв);
- разходи за провизии както следва:
  - обезщетения при пенсиониране на работници и служители на дружеството - сума в размер на 909 хил. лв. (871 хил. лв. – за 2018 г.);
  - отчетени разходи по натрупващи се компенсируеми отпуски за неползван, полагащ се за годината платен годишен отпуск - сума в размер на 2 715 хил. лв. (3 614 хил. лв. за 2018 г.).

12. НЕТНИ ФИНАСОВИ ПРИХОДИ/РАЗХОДИ

Нетните финансови приходи/разходи са в размер на (960) хил. лв. за 2019 г. и 992 хил. лв. за 2018 г. и по видове могат да се анализират, както следва:

Година	Периода, приключващ на 31.12.2019 г. Хил. лв.	Периода, приключващ на 31.12.2018 г. Хил. лв.
Приходи от лихви	28	20
Разходи за лихви	(10)	(4)
Нетни приходи/разходи от лихви	**18**	**16**
Разходи от промяна на валутни курсове	(5 318)	(1 349)
Приходи от промяна на валутни курсове	6 095	3 405
Нетни приходи/разходи от курсови разлики	**777**	**2 056**
Други финансови разходи	(1 755)	(1 080)
Финансови приходи/разходи нето	**(960)**	**992**

Другите финансови разходи представляват банкови такси и разноски.

Разходите за лихви в размер на 10 хил. лв. са по лизингови договори на дружествата от групата. Дружествата от групата са обосновали размер на 2% годишна лихва за срока на договорите за лизинг на база „Прогноза на БНБ за основни макроикономически показатели за 2018-2020 г." и средносрочната бюджетна прогноза на МФ за същия период.

13. РАЗХОДИ ЗА ДАНЪЦИ

Разходът за данък е както следва:

	Периода, приключващ на 31.12.2019	Периода, приключващ на 31.12.2018

15. ИМОТИ, МАШИНИ, СЪОРЪЖЕНИЯ И ОБОРУДВАНЕ

Движението на имотите, машините, съоръженията и оборудването е, както следва:

ОТЧЕТНА СТОЙНОСТ	Земя	Сгради	Машини, оборудване и съоръжения	Транспортни средства	Стопански инвентар и други	Разходи за придобиване на дълготрайни активи	Общо
Към 1 ян. 2018	**33 766**	**54 961**	**175 545**	**7 346**	**6 653**	**10 259**	**288 530**
Придобити		4 845	17 302	204	991	24 122	47 464
Отписани		(61)	(3 813)	(76)	(66)	(22 748)	(26 764)
31.дек.18	**33 766**	**59 745**	**189 034**	**7 474**	**7 578**	**11 633**	**309 230**
Към 1 ян. 2019	**33 766**	**59 745**	**150 773**	**7 153**	**7 578**	**11 633**	**270 648**
Придобити		2 580	13 344	372	39201	20 699	76 196
Отписани		(7)	(3 655)	(31)	(126)	(15 696)	(19 515)
31.дек.19	**33 766**	**62 318**	**160 462**	**7 494**	**46 653**	**16 636**	**327 329**
НАТРУПАНА АМОРТИЗАЦИЯ							
Към 1.ян.18		**31 936**	**109 795**	**4 330**	**4 408**		**150 469**
Начислена за периода		2 176	21 610	997	931		25 714
Отписана амортизация		(61)	(3 807)	(43)	(64)		(3 975)
31.дек.18		**34 051**	**127 598**	**5 284**	**5 275**		**172 208**
Начислена за периода		2 343	10 124	830	13645		26 942
Отписана амортизация		(7)	(3 549)	(31)	(126)		(3 713)
31.дек.19		**36 387**	**134 173**	**6 083**	**18 794**		**195 437**
ПРЕНОСНА СТОЙНОСТ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2018	**33 766**	**25 694**	**61 436**	**2 190**	**2 303**	**11 633**	**137 022**
ПРЕНОСНА СТОЙНОСТ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2019	**33 766**	**25 931**	**26 289**	**1 411**	**27 859**	**16 636**	**131 892**

Във връзка с прилагането на МСФО 16 „Лизинг" към 1 януари 2019 г. е извършена корекция в отчетната стойност на „Машини, оборудване и съоръжения" и „Транспортни средства". Изключена е отчетната стойност на заведени „Активи с право на ползване" по лизингови договори, съответно за „Машини, оборудване и съоръжения" 38 261 хил. лв. и за „Транспортни средства" – 321 хил. лв..

Преоценка

Преглед за обезценка

Към 31.12.2019 г. е направен преглед за обезценка на дълготрайните материални активи. На базата на този преглед ръководствата на дружествата от групата са преценили, че не са налице индикатори за обезценка.

Други данни:

За „Арсенал-2000“ АД

Дружеството е предоставило под наем материални дълготрайни активи с преносна стойност към 31.12.2019 г. в размер на 14 855 хил. лв., за тези активи през отчетния период е начислена амортизация в размер на 9 537 хил. лв. Отчетните приходи от наем са в размер на 12 782 хил. лв.

Към 31.12.2019 г. разходите за придобиване на ДА са в размер на 5 482 хил. лв., разпределени, както следва:

- 84 хил. лв. - хидравлични преси невъведени в експлоатация;
- 2 480 хил. лв. – център машини невъведени в експлоатация;
- 17 хил. лв. – машини за нитоване невъведени в експлоатация;
- 195 хил. лв. – преси 100 т. невъведени в експлоатация;
- 103 хил. лв. софтуер за управление на продажбите невъведен в експлоатация;
- 590 хил. лв. – преси 80 т. невъведени в експлоатация;
- 2 013 хил. лв. - маслохидравлична преса невъведена в експлоатация.

За „Арсенал“ АД

Към 31.12.2019 г., съгласно договор за наем от 1.12.2009 г. и анекс от 20.06.2017 г., движимите и недвижими активи на почивна база гр. Несебър, са предоставени за възмездно ползване. Недвижимият имот, състоящ се от: сграда почивна станция, столова с кухня и лоби-бар и движимите активи- представляващи съоръжения и стопански инвентар- е на обща балансова стойност 1 880 хил. лв. Той не се отчита като инвестиционен, тъй като доходите от наем за 2019 г. са несъществена сума в общия размер на приходите.

Към 31.12.2019 г. има учредени тежести върху дълготрайни материални активи собственост на дружеството:

- ипотека на недвижим имот (земя и сгради)– с. Шейново;
- ипотека на недвижим имот (земя и сгради) - Дом на културата „Арсенал”;
- особен залог по реда на ЗОЗ - ДМА и стоково-материални запаси.

Към 31.12.2019 г., в състава на дълготрайните материални активи са включени активи, които са напълно амортизирани, но продължават да се използват в стопанската дейност, с отчетна стойност в размер на 88 244 хил. лв. (31.12.2018 г. – 81 851 хил.лв.).

Към 31.12.2019 г. в "Разходи за придобиване на дълготрайните материални активи" са включени:

- разходи за придобиване на сгради и строителни съоръжения – 6 929 хил. лв.;
- разходи за придобиване на машини и оборудване – 4 195 хил. лв.;
- други разходи за придобиване на дълготрайни материални активи – 30 хил.лв..

За „Арсенал Трейдинг“ ЕООД

Дружеството е предоставило под наем дълготрайни материални активи – транспортни средства /леки автомобили/ при условията на оперативен лизинг с преносна стойност към 31.12.2019 г. в размер на 126 хил. лв.. За тези активи през отчетния период е начислена амортизация в размер на 74 хил. лв.. Отчетните приходи от наем са в размер на 118 хил. лв..

Дъщерните дружества „Балканроз Трейдинг“ ЕООД и „Медицински център Арсенал“ ЕООД не са предоставили под наем дълготрайни материални активи.

АКТИВИ „ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ"

По мнение на ръководствата на дружествата от групата като база за признаване на актив „право на ползване" е приет десеткратния размер за активите с право на ползване т.е. всички лизингови плащания по конкретния договор за оперативен лизинг са на стойност равна или по-висока от 100 хил. лева.

Всички лизингови плащания по договори с кратък срок (до 12 месеца) и стойност под 100 хил. лв. се отчитат като текущи разходи на линеен принцип през периода на договора.

Към 31.12.2019 г. активите „право на ползване" представляват отдадено при условията на оперативен лизинг имущество, както следва:

	Общо /хил. лв./
ОТЧЕТНА СТОЙНОСТ	
КЪМ 1 ЯНУАРИ 2019	-
Придобити	592
Отписани	-
31.дек.19	592
НАТРУПАНА АМОРТИЗАЦИЯ	
КЪМ 1 ЯНУАРИ 2019	-
Начислена за периода	196
Отписана Амортизация	-
31.дек.19	196
ПРЕНОСНА /БАЛАНСОВА/ СТОЙНОСТ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2019	**396**

16. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Движението на нематериалните активи е, както следва:

	Права върху собственост	Програмни продукти	Други	Общо
ОТЧЕТНА СТОЙНОСТ				
Към 1 ян. 2018	**131**	**4 678**	**2 508**	**7 317**
Придобити	12	304	16	332
Отписани	(1)	(7)	(12)	(20)
31.дек.18	**142**	**4 975**	**2 512**	**7 629**
Придобити	2		167	169
Отписани			(2)	(2)
31.дек.19	**144**	**4 975**	**2 677**	**7 796**
НАТРУПАНА АМОРТИЗАЦИЯ				
Към 1 ян. 2018	**121**	**4 545**	**2 210**	**6 876**

Начислена за периода		3	94	112	209
Отписана амортизация			(8)		(8)
	31.дек.18	**124**	**4 631**	**2 322**	**7 077**
Начислена за периода		4	192	85	281
Отписана амортизация					
	31.дек.19	**128**	**4 823**	**2 407**	**7 358**
ПРЕНОСНА СТОЙНОСТ КЪМ 31.дек.18		**18**	**344**	**190**	**552**
ПРЕНОСНА СТОЙНОСТ КЪМ 31.дек.19		**16**	**152**	**270**	**438**

Към 31.12.2019 г. е направен преглед за обезценка на дълготрайните нематериални активи. На базата на този преглед ръководствата на дружествата са преценили, че не са налице индикатори за обезценка.

Нематериалните активи, представени в консолидирания отчет за финансовото състояние се използват в дейността на дружествата и се очаква да носят бъдещи икономически ползи.

17. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И ДРУГИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г. дружествата от групата нямат инвестиции в асоциирани предприятия и други дружества.

18. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Активите по отсрочени данъци са формирани както следва:

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Начислени провизии за неизползван отпуск	331	429
Обезценка на вземания	95	95
Обезценка на материали	322	346
Обезценка на готова продукция	408	411
Обезценка на незавършено производство	476	506
Обезценка на инвестиционни имоти	81	81
Обезценка на стоки	40	41
Доходи при напускане	298	271
Неизплатени възнаграждения на ФЛ	950	1 025
Амортизации на ДА по ЕФ	3	3
Обезценка на разходи за придобиване на активи	414	365

Активи по оперативен лизинг	25	-
Общо:	**3 443**	**3 573**

Към 31 декември 2019 г., респ. към 31 декември 2018 г. групата признава активи по отсрочени данъци, възникнали в резултат от начислени данъчни ефекти върху намаляеми временни разлики. Данъчните ефекти от признатите активи по отсрочени данъци са отразени и в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще или в следващ период и възможностите на дружествата от групата да генерират данъчна печалба.

Ефектът от изменението в консолидирания отчет за всеобхватния доход е в размер на (130) хил. лв. намаление.

19. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Материалните запаси са формирани, както следва:

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Материали	140 127	131 092
Незавършено производство	213 029	170 615
Готова продукция	220 188	183 007
Стоки за препродажба	13 328	11 977
Преработени м-ли/стоки	6	6
Стоки в търговски обекти	1 581	1 362
Общо:	**588 259**	**498 059**

Извършени са инвентаризации на всички материални запаси, резултатите от които са отразени в настоящия консолидиран годишен финансов отчет. Ежегодно към датата на отчета в дружествата от групата се извършва анализ на обездвижените материални запаси с оглед необходимостта от извършването на обезценка. Извършен е преглед за обезценка, изхождайки от критериите: година на придобиване, нетна реализируема стойност, възможност за реализация на изделията, за които са предназначени и не е констатирана необходимост от допълнителна обезценка за 2019 г.

20. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ

Търговските и други вземания са както следва:

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Вземания от търговски клиенти и доставчици	20 218	31 534
Други	3 687	1 252
Съдебни и присъдени	13	105
Предплатени разходи	857	706

Данъци за възстановяване	8 235	9 673
Общо:	**33 010**	**43 270**

В „Предплатените разходи" към 31.12.2019 г. са включени основно авансово платени суми за абонаменти за 21 хил. лева, за застраховки – 312 хил. лв., 509 хил. лв. за участие в международни изложения предстоящи през следващата отчетна година, за работно облекло 6 хил. лв. и други за 9 хил. лв., които съгласно политиката на дружествата от групата участват във формирането на бъдещите икономически изгоди, чрез прилагане на принципа на съпоставимостта (касаят изгоди, възникващи в следващия отчетен период).

Другите вземания към 31.12.2019 г. представляват: вземане от „ Дунарит" АД по договор от 30.10.2014 г. в размер на 848 хил. лв.; разчети по гаранции – 24 хил. лв.; закупена и неизтеглена стока и направени депозити по договори за покупко-продажба в размер на 2 759 хил. лв. и други вземания с текущ характер в размер на 56 хил. лв..

Към 31.12.2019 г. дружеството „Арсенал" АД има данъци за възстановяване в размер на 8 189 хил. лв. в това число:

- Корпоративен данък – 1 855 хил. лв.;
- Акциз за възстановяване – 6 334 хил. лв..

Към 31.12.2019 г. дружеството „Балканроз Трейдинг" ЕООД има данъци за възстановяване в размер на 1 хил. лв. в това число:

- ДДС за възстановяване за месец ноември и месец декември 2019 г..

Към 31.12.2019 г. дружеството „Арсенал Трейдинг" ЕООД има данъци за възстановяване на стойност 45 хил. лв. в това число:

- ДДС за възстановяване за месец декември 2019 г..

21. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Паричните средства включват:

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Парични средства в лева	9 844	4 711
Парични средства във валута	56 200	58 196
Парични средства в лева заложени като обезпечение	12 895	9 937
Общо парични средства:	**78 939**	**72 844**

Паричните средства във валута са преоценени по заключителния курс на БНБ към 31.12.2019 г. (31.12.2018 г.), в съответствие с изискванията на МСС 21.

22. КАПИТАЛ, ОТНАСЯЩ СЕ ДО ПРИТЕЖАТЕЛИТЕ НА СОБСТВЕН КАПИТАЛ НА ДРУЖЕСТВОТО МАЙКА

Акционерен капитал

Дружеството-майка „Арсенал – 2000" АД е регистрирано със записан основен капитал в размер на 1 546 хил. лв., състоящ се от 1 546 083 обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност 1 лев всяка.

Структурата на капитала към 31.12.2019 г. е както следва:

- 1 544 448 бр. (99,89%) - акции на физически лица (2 645 лица);
- 1 635 бр. (0,11%) – акции на 1 брой юридическо лице.

Притежателите на обикновени акции имат право на дивидент и да гласуват с един глас за всяка акция, която притежават на Общите събрания на дружеството. Всички акции са равнопоставени по отношение на остатъчните активи.

Резерви

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Резерви	55 535	55 521
Консолидационни резерви	560 651	467 789
Общо:	**616 186**	**523 310**
Натрупана печалба		
Текущ резултат на групата	**117 298**	**108 996**
Неконтролиращо участие		
Неконтролиращо участие	1 214	1 115
Текущ резултат малцинствено уч.	260	259
Общо:	**1 474**	**1 374**

23. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ НЕТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Като нетекущи търговски и други задължения, дружеството майка отчита задължения по разчети за гаранции в размер на 80 хил. лв. за 2019 г. /80 хил. лв. за 2018 г./.

Към 31.12.2019 г. дъщерното дружество „Арсенал" АД отчита 202 хил. лв. нетекуща част от „задължение за лизинг" по актив с право на ползване /имущество/.

24. ПРОВИЗИИ

Към 31 декември 2019 г. дружествата от групата са направили оценка на сумата на очакваните разходи за персонала при настъпване на пенсионна възраст. Общата сума на задълженията включва плащанията при прекратяване на трудовото правоотношение след придобиване на право на пенсия за възраст и стаж, както и поради болест.

Съгласно изискванията на Кодекса на труда и Колективния трудов договор (КТД) в дъщерно дружество „Арсенал" АД, при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, дружествата от групата са задължени да му изплатят обезщетение в двукратен размер на брутното месечно трудово възнаграждение, ако трудовия му стаж при работодателя е до 10 години или в шесткратен рамер на брутното трудово възнаграждение, ако трудовия му стаж при работодателя е над 10 години.

Освен това, при преждевременно пенсиониране поради нетрудоспособност, персоналът има право на обезщетение в размер до две месечни брутни работни заплати.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на отчета, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, коригирана с размера на

непризнатите актюерски печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби – в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Предвид опита на ръководствата на дружествата от групата и специфичния предмет на дейност на компанията - майка и дъщерното дружество „Арсенал" АД, изчисленията са направени от предприятията.

Към 31.12.2019 г., в „Арсенал" АД провизиите за задължения за обезщетения при пенсиониране на работници и служители на дружеството са представени като текущи – 1 155 хил. лв. и нетекущи – 1 760 хил. лв. (2018 г. – текущи – 1 055 хил. лв., нетекущи – 1 603 хил. лв.).

Към 31.12.2019 г. в провизиите са включени и отчетените от компанията-майка „Арсенал-2000" АД задължения за доходи при напускане в размер на 49 хил. лв. (2018 г. 47 хил. лв.).

25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ОСИГ. ПРЕДПРИЯТИЯ

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Задължения към персонала	16 028	18 373
Задължения към осигурителни предприятия	3 638	3 995
Общо:	**19 666**	**22 368**

26. ТЪРГОВСКИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	Към 31.12.2019	Към 31.12.2018
Задължения към доставчици и клиенти	63 396	86 051
Текуща част от „задължение за лизинг" по актив с право на ползване /имущество/	198	-
Данъчни задължения	4 132	3 994
Приходи за бъдещи периоди и финансирания	26	32
Други краткосрочни задължения	9 209	4 864
Провизии за задължения	1 155	1 055
Общо:	**78 116**	**95 996**

Задълженията към доставчици и клиенти основно са формирани от получени аванси от клиенти на дъщерно дружество „Арсенал" АД в размер на 50 996 хил. лв. Получените аванси във валута се отчитат по историческа стойност, съгласно МСС 21. Авансите са обвързани с поръчки за производство и продажба на продукция за съответните клиенти.

Дружествата от групата уреждат задълженията към своите доставчици между 30 и 180 дни от датата на възникване, според клаузите на съответния договор.

Задълженията към доставчици във валута са преоценени по заключителния курс на БНБ към 31.12.2019 г. (31.12.2018 г.), в съответствие с изискванията на МСС 21.

Към 31 декември 2019 г. и 31.12.2018 г. групата отчита следните данъчни задължения:

Година	Периода, приключващ на 31.12.2019 г.	Периода, приключващ на 31.12.2018 г.
Данък върху разходите	713	417
Разчети за данъци върху дох.ф.лица	2 601	2 877
Данък добавена стойност за внасяне	747	511
Корпоративен данък	71	189
Общо Данъчни задължения	**4 132**	**3 994**

Приходите за бъдещи периоди през 2019 г. са в размер на 26 хил.лв..

По оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" е отразен отсрочения приход с размера на финансирането по договор – 26 хил.лв..

Други краткосрочни задължения представляват удръжки от работни заплати и други текущи начисления свързани с персонала в размер на 873 хил. лв. и задължения по застрахователни полици в размер на 138 хил. лв.

В други краткосрочни задължения в компанията-майка „Арсенал-2000" АД са посочени и задължения свързани със записани дялови вноски в размер на 8 198 хил. лв.

В провизии за задължения са включени текущата част от провизиите за задължения за обезщетения при пенсиониране на работници и служители на „Арсенал" АД в размер на 1 155 хил. лв..

27. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА НА РЪКОВОДСТВОТО ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

27.1. Валутен риск

По-голямата част от сделките на групата се осъществяват в български лева и евро, чийто курс е фиксиран към курса на лева. Чуждестранните транзакции, деноминирани в щатски долари, излагат групата на валутен риск, но те са сведени до минимум през 2019 г..

За да сведе до минимум риска от промяна на валутния курс, групата е преминала от доларови в еврови цени към основните си контрагенти. Не е налице концентрация на валутен риск.

27.2. Лихвен риск

Политиката на дружествата от групата е насочена към минимизиране на лихвения риск. Към 31 декември 2019 година дружествата от групата нямат банкови заеми.

27.3. Ценови риск

С цел управление на ценовия риск, се заявяват доставки на необходимите материали предварително и по тримесечия, договарят се цените на тези услуги, за които това е възможно и съответно се сключват договори за цялата финансова година. Дружествата от групата разполагат с тримесечни и шестмесечни финансови планове в годишен аспект и дългосрочни планове до 3 годишен период. Тримесечно се следи за изпълнение на плановете.

27.4. Кредитен риск

Излагането на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на търговските и кредитни вземания. Същите са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние в нетен размер, след приспадане на начислените обезценки по рискови

вземания.

Няма значителна концентрация на кредитен риск. Политиката на групата е, че отсрочени плащания се предлагат само на клиенти, които имат дълга история и търговско сътрудничество с дружествата, добро финансово състояние и липса на нарушения при спазването на кредитните условия. За останалата част от клиентите, продажбите се извършват след получаване на плащането или при условията на акредитивно плащане.

27.5. Ликвиден риск

Провежда се консервативна политика по управление на ликвидността като внимателно се следят плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения, както и изходящите парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Потребностите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди – ежедневно и ежеседмично, както и на базата на 30-дневни прогнози, а в дългосрочен план – за периоди от 180 и 360 дни.

27.6. Справедливи стойности

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти. Политиката на дружествата е да оповестяват във финансовите си отчети справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, най-вече за които съществуват котировки на пазарни цени.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководствата на дружествата, направени на база пазарните условия към края на отчетния период на база на нетната стойност на активите на дружествата като преценката на ръководствата е, че не са налице условия за обезценки. Котирани пазарни цени или котировки на дилъри за подобни инструменти се използват за дългосрочни дългове.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружествата очакват да реализират тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), или са отразени в консолидирания отчет за финансовото състояние по пазарна стойност (предоставени банкови депозити, инвестиции в ценни книжа) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. Изключение от това правило са повече инвестициите в малцинствени участия, за които няма пазар и обективни условия за определяне по достоверен начин на тяхната справедлива стойност, поради което те са представени по цена на придобиване (себестойност). Търговските вземания са в размер на 20 218 хил. лв. и се класифицират изцяло в ниво III на класификацията, като е извършен преглед за обезценка от ръководствата на дружествата от групата към 31.12.2019 г.. Търговските задължения също са оценени по тяхната настояща стойност и са в размера на 63 396 хил. лв. като попадат в ниво III на класификацията към 31.12.2019 г..

Доколкото все още не съществува достатъчно пазарен опит, стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени. Ръководствата на дружествата от групата считат, че при съществуващите обстоятелства, представените в консолидирания отчет за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

27.7. Пазарен риск

Анализът на приходите от продажби показва концентрация на продажбите и печалбата в ограничени географски сегменти и клиенти.

27.8. Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала групата цели да създава и поддържа възможности да продължи да функционира като група от действащи предприятия и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в нейния бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала.

Компанията-майка текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала на база съотношението на задлъжнялост. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на капитала. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени средства (краткосрочни и дългосрочни) така, както са посочени в консолидирания отчет за финансово състояние и паричните средства и парични еквиваленти. Общата сума на капитала е равна на собствения капитал и нетния дългов капитал.

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структурата на капитала към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г.:

	Към 31.12.2019 г.	Към 31.12.2018 г.
Общ дълг	99 873	120 094
Пари и парични еквиваленти	(78 939)	(72 844)
Нетен дълг	20 934	47 250
Общо собствен капитал	735 030	633 852
Общо собствен капитал и нетен дълг	755 964	681 102
Нетен дълг към капитал	**0.028**	**0.075**

Както е видно от представените данни задлъжнялостта е незначителна, което определя групата като финансово стабилна.

28. ДРУГИ ОПОВЕСТЯВАНИЯ

28.1. НАЦИОНАЛНИ РЕЗЕРВИ И ВОЕННОВРЕМЕННИ ЗАПАСИ

Дружеството „Арсенал" АД от групата има ангажименти по правителствена програма за Националния резерв и военновременните запаси като съхранител на материали и стоки и е заявило този ангажимент в индивидуалния си финансов отчет за 2019 г..

28.2. ПРОГРАМИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Резултат от целенасочените действия на ръководството на дъщерното дружество „Арсенал" АД за опазване на околната среда са издадените комплексни разрешителни за експлоатация в съответствие с чл.117 от ЗООС.

Направените разходи за опазване на околната среда са в размер на 1 550 хил. лева (1 622 хил. лв. за 2018 г.). През 2019 г. е въведена в експлоатация нова пречиствателна станция на стойност 915 хил. лв..

Дейностите на останалите дружества от групата не оказват вредно въздействие върху екологичното равновесие на околната среда и за това в тях не са извършвани специални разходи свързани с нейното опазване.

28.3. СЪДЕБНИ ДЕЛА И АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОИЗВОДСТВА

За 2019 г. дъщерното дружество „Арсенал" АД има открити и заведени 3 броя съдебни дела като очакванията на ръководството са да няма негативен ефект върху финансовия отчет на дружеството.

Останалите дружества от групата нямат действащи съдебни дела и административни производства.

28.4. АКТИВИ, ДАДЕНИ ЗА ОБЕЗПЕЧЕНИЕ, ЗАПИСИ НА ЗАПОВЕД И ГАРАНЦИИ

Към 31.12.2019 г. и 31.12.2018 г. компанията-майка „Арсенал-2000" АД е съдлъжник по договори за кредитни линии, банкови гаранции и акредитиви във връзка с търговски сделки. Заложеното имущество е с балансова стойност 10 588 хил. лв. за 2019 г. и 15 774 хил. лв. за 2018 г..

Към 31.12.2019 г. дъщерното дружество „Арсенал" АД има учредени тежести върху дълготрайни материални активи, негова собственост, както следва:

- ипотека на недвижим имот (земя и сгради)– с. Шейново;
- ипотека на недвижим имот (земя и сгради)- Дом на културата "Арсенал";
- особен залог по реда на ЗОЗ- ДМА и стоково-материални запаси.

Към 31.12.2019 г. и 31.12.2018 г. „Арсенал" АД отчита блокирани парични средства на стойност - 12 671 хил. лв. за 2019 г. и 9 937 хил. лв. за 2018 г.. Средствата са по издадени банкови гаранции за обезпечения на добро изпълнение по договори за износ.

Останалите дружества от групата нямат активи, дадени за обезпечение, записи на заповед и гаранции.

28.5. ИНТЕГРИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

В „Арсенал" АД е внедрена система за управление на качеството, сертифицирана за производство на металорежещи машини от LRQA в съответствие с ISO9001 и за производство на оръжия и боеприпаси, сертифицирана от Министерство на отбраната на Р. България в съответствие с публикация на НАТО AQAP 2110 .

Във всички дружества от групата е внедрена ERP система за планиране и управление на ресурсите - „Техноклас".

28.6. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ДОБРО КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

В дружествата от групата е приета организационна структура, определена е и е налице двупосочна връзка и контрол върху решенията между висшия мениджмънт и ръководителите на средно и ниско ниво.

Разпределени са правомощията на управленските и контролните функции на членовете на Съвета на директорите на „Арсенал-2000" АД и „Арсенал" АД.

Определен е редът за определяне и делегиране на правомощия и отговорностите на ръководителите на структурните звена.

Ежегодно и тримесечно се следи за изпълнението на приетите годишни стратегии и планове на дружествата от групата, включително краткосрочни планове по периоди за дейността на предприятията по предметите на дейност.

Налице са стратегии и политики за поемане (възлагане), наблюдение, контрол и управление на рисковете, на които е изложено или може да бъде изложено конкретното дружество от групата.

Създадена е организация и процедури по изпълнение, отчитане и докладване за установени факти, относно „доброто управление" и влиянието на рисковете в микросредата, в която работят дружествата.

Гарантирани са интересите на акционерите и съдружниците:

- защита правата на акционерите и съдружниците;
- равнопоставено третиране на всички акционери и съдружници;
- насърчаване на сътрудничеството между акционери, съдружници, заинтересовани лица и мениджмънт.

28.7. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА НА ТРУД

Ръководствата на дружествата полагат всички усилия за подобряване на условията за труд и компетентност на персонала като са приели политики за подобряване на условията за труд и постоянна квалификация на персонала.

През 2017 г. „Арсенал" АД има сключен договор по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" за 406 хил. лв с 80% стойност на финансирането /325 хил. лв/ и 20% самоучастие /81 хил. лв/ на дружеството. Проектът е приключен през 2018 г.. Изпълнението по бюджета на проекта е в размер на 370 хил. лв. със средства на „Арсенал" АД в т.ч.:

- за специално и работно облекло и ЛПС- 227 хил лв;
- за оборудване и стопански инвентар- 119 хил лв;
- за организация и управление и възнаграждения- 24 хил лв..

Ръководствата на дружествата от групата разглеждат всички социални въпроси с цел подобряване на условията на труд като спазват политиките, приети и следвани от предприятията отнасящи се до зачитането на правата на човека - за всяка професия и всеки отделен член на персонала. Съгласно „Харта на основните права" официално обявена в Ница през декември 2000 г. от Европейския парламент, Съвета и Комисията.

Във връзка със спецификата на дейността и присъщите рискове на които е изложен персонала от дружествата от групата се извършва застраховка на лицата в общ размер 426 хил. лв..

28.8. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА СРЕДА

Ръководството на дъщерното дружество „Арсенал" АД е възприело дългосрочна програма за модернизация на производствените мощности с цел намаляване на вредните емисии върху природата с ключови и по-ефективни технологии ползвани в производството. Ръководството продължава да следи за адекватни програми за финансиране на целите си във връзка с екологията.

28.9. ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ НА ОДИТОРА

Възнаграждението на одитора за консолидирания отчет е в размер на 9 хил. лв. без ДДС.

29. ЗАСТРАХОВАНО ИМУЩЕСТВО

Групата има сключени застраховки на дълготрайните активи със стандартно застрахователно покритие и пълно каско на МПС.

30. СЪБИТИЯ СЛЕД ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Не са настъпили събития след отчетния период по отношение на обектите, представени във финансовия отчет, които да изискват корекции или отделно оповестяване към 31 декември 2019 г., освен оповестените в приложението на отчета.

В периода от 31 декември 2019 г. до датата, на която финансовият отчет е утвърден за издаване от Съвета на директорите не са възникнали сделки или събития от съществено значение и (или) с необичайно естество, които биха оказали значително влияние върху резултата за следващата финансова година.

Следва да се има предвид, че до датата на приемане на настоящия отчет с ДВ. бр. 28 от 24 март 2020 г. и бр. 34 от 9 април 2020 г. са обнародвани Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и Закона за изменение и допълнение на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., свързани с уреждане на мерките относно разпространението на пандемията от коронавирус (COVID-19). Поради непредсказуемата динамика на COVID-19, на този етап е практически невъзможно да се направи надежна преценка и измерване на потенциалните ефекти на пандемията върху бъдещото функциониране на дружествата от икономическа група „Арсенал".

Настоящият консолидиран финансов отчет на „Арсенал – 2000" АД е приет от Съвета на директорите на дружеството на 16.04.2020 година и е подписан от:

„Арсенал - 2000" АД:

Съставил:

/...../

Димитър Тодоров Граматиков

Изп. директор:

/...../

Христо Николаев Ибушев

АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО * АРСЕНАЛ 2000 * КАЗАНЛЪК